

УДК 657.37

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V44\(2024\)-18](https://doi.org/10.31521/modecon.V44(2024)-18)

Микієвич О. О., магістр кафедри обліку та аналізу, інституту Економіки та менеджменту, Національний університет «Львівська Політехніка», м. Львів, Україна

ORCID: 0009-0008-2251-2716

e-mail: ostapmiki@gmail.com

Пилипенко Л. М., доктор економічних наук, професор кафедри обліку та аналізу, інституту Економіки та менеджменту, Національний університет «Львівська Політехніка», м. Львів, Україна

ORCID: 0000-0003-4306-7531

e-mail: liubomyr.m.pylypenko@lpnu.ua

Формування управлінської звітності в логістичній компанії

Анотація. У статті проведено аналіз особливостей формування управлінської звітності в логістичних компаніях, пристосовані до їхньої специфіки та викликів. Однією з ключових особливостей логістичної діяльності є оптимізація руху товарів через весь ланцюг постачання, що накладає свої унікальні вимоги до управлінської звітності. Поставки, зберігання, транспортування та дистрибуція — всі ці етапи впливають на формування звітів, враховуючи їхні особливості та специфіку. Розглядаються ключові виклики, з якими стикаються логістичні компанії у процесі формування управлінської звітності. Окреслено перспективи розвитку управлінської звітності в логістичних компаніях, зокрема з урахуванням автоматизації та роботизації процесів складання управлінської звітності. Аргументовано, що відображена в управлінській звітності інформація про взаємовідносини з клієнтами та постачальниками сприяє підвищенню ефективності систем управління на логістичних підприємствах.

Ключові слова: логістична діяльність, управління, інформація, показники управлінської звітності, автоматизація, формування управлінської звітності.

Mykiyevych O. O., Master of the Department of Accounting and Analysis, Institute of Economics and Management, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Pylypenko L. M., Doctor of Economics, Professor, Department of Accounting and Analysis, Institute of Economics and Management, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Formation of Management Reporting in a Logistics Company

Abstract. Introduction. The article analyses the peculiarities of management reporting in logistics companies, adapted to their specifics and challenges. Logistics is critical for the efficiency of enterprises, and optimising the movement of goods through the supply chain requires a special approach to management reporting. At logistics companies, management reporting includes the collection, analysis and presentation of information on various aspects of the logistics company's activities to improve management efficiency and achieve strategic goals. When forming effective management reporting, logistics companies face certain difficulties, which actualises the problem of its formation in view of the peculiarities of logistics in the conditions of modern business.

Purpose. The purpose of this study is to reveal the peculiarities of logistics activities and their impact on management reporting, identify the key challenges faced by logistics companies in the formation of reporting, as well as determine the prospects for the development of management reporting, taking into account the automation and robotisation of reporting processes.

Results. The study found that management reporting in logistics companies is a complex task due to the variety of stages of the logistics process that affect the formation of reports. In addition, the main prospects for the development of management reporting are highlighted, including the use of modern technologies and improved cooperation with customers and suppliers.

Conclusions. So, based on the results obtained, it can be concluded that effective reporting management in logistics companies requires an integrated approach and constant analysis. The need to apply new approaches to the creation of a system of information support for management decisions through the formation of goal-oriented management reporting, formed taking into account the influence of various factors on its design, is proved. At the same time, it is important to take into account technological innovations and improve relationships with all stakeholders to achieve maximum management efficiency at logistics enterprises.

Keywords: logistic activity, management, information, indicators of management reporting, automation, formation of management reporting.

JEL Classification: M40, M41.

Постановка проблеми. В сучасних динамічно діяльністю підприємств будь-якої сфери необхідна мінливих умовах управління фінансово-економічною оперативна і релевантна інформація. Такі

¹Стаття надійшла до редакції: 22.04.2024

Received: 22 April 2024

інформаційні потоки забезпечує управлінська звітність, яку в більшості випадків визнають ключовим інструментом для ефективного управління, забезпечуючи оптимізацію використання ресурсів і витрат. На логістичних підприємствах управлінська звітність включає в себе збір, аналіз і представлення інформації про різні аспекти діяльності логістичного підприємства з покращення ефективності управління і досягнення стратегічних цілей. При формуванні ефективної управлінської звітності логістичні компанії стикаються з певними складнощами, що актуалізує проблематику її формування з огляду на особливості логістики в умовах сучасного бізнесу. В умовах "ринку покупця" продавець має адаптувати свою стратегію до попиту покупців.

Зростаюча нерівність між витратами та доходами, підвищення вартості виробництва, зниження продуктивності бізнесу та зростання рівня конкуренції роблять оптимізацію логістичних витрат підприємств надзвичайно важливою. Дедалі значимішу роль відіграє комп'ютеризація та автоматизація процесу управління, що зумовлює необхідність дослідження побудови відповідної системи управлінської звітності, передусім для прийняття рішень у процесі управління логістичними витратами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми, пов'язані із формуванням звітності в підприємствах різних галузей національної економіки, вивчаються в трудах вітчизняних та іноземних дослідників, серед яких варто відзначити публікації таких авторів, як І. О. Гладій [1], Т. П. Шепель [2], Л. М. Ачкасова [3], В. О. Гавриленко [4], В. В. Аулін [5], З.М. Задорожний [6]. У цих та інших працях вітчизняних і закордонних учених обговорюються теоретичні та методологічні аспекти й основні характеристики використання принципів для формування адекватної для сучасної практики управлінської звітності. Обґрунтовується потреба розробки наукової концепції формування управлінської звітності для різних секторів економіки.

Формулювання цілей дослідження. Незважаючи на науково-практичний доробок з даної тематики, разом з тим, не в повній мірі розкриті питання що стосуються формалізації форм та структури управлінської звітності, рівнів інформаційних потреб та запитів, методики формування, що дозволяє стверджувати про наявність теоретично-практичних проблем за вказаними напрямками та необхідність в подальших дослідженнях.

Основна складність при визначенні логістичних витрат виникає через те, що традиційні методи класифікації та обліку витрат зазвичай не містять достатньої інформації для ідентифікації витрат, пов'язаних з логістикою. Це пояснюється тим, що традиційні системи обліку агрегують логістичні витрати разом з іншими групами корпоративних витрат, що ускладнює їх детальний аналіз і унеможливує оцінку

наслідків управлінських рішень на загальну ефективність логістичної системи.

Стаття має на меті вивчення та аналіз проблем, які виникають у логістичних компаніях щодо формування ефективної управлінської звітності. Матеріали дослідження спрямовані на розкриття особливостей логістичної діяльності та їх вплив на управлінську звітність, визначення ключових викликів у процесі формування звітності та висвітлення перспектив розвитку управлінської звітності в галузі логістики.

Основні результати дослідження. Управлінська звітність є результатом збору, ідентифікації, реєстрації, систематизації та узагальнення фінансової та нефінансової інформації у формі внутрішніх документів, які призначені для зовнішніх зацікавлених сторін з метою оцінки, аналізу та планування діяльності підприємства. Основною метою управлінської звітності є надання оперативної релевантної інформації керівникам різних рівнів управління про діяльність підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень.

Основними проблемами розвитку системи внутрішньої управлінської звітності є:

- Створення стандартизованих шаблонів та форматів для внутрішньої управлінської звітності.
- Визначення осіб, що відповідають за складання та подання внутрішньої управлінської звітності.
- Обмежений час для виконання процедур внутрішньої управлінської звітності.
- Встановлення взаємозв'язку між системою внутрішньої управлінської звітності та аналітичною системою підприємства.

Головною метою складання внутрішньої управлінської звітності є забезпечення оперативної та відповідної інформації, яка належним чином відповідає вимогам топ-менеджменту. Ця інформація, перш за все, надає можливість керівнику відділу логістики та менеджерам підрозділів, що залучені до логістичних процесів, не лише оцінити розміри своїх можливостей, але й формувати потрібну інформацію у найзручнішій формі для керівництва, що є основою для прийняття відповідних управлінських рішень [1].

Принципи формування управлінської звітності можна поділити на три типи:

- принципи, які визначають теоретичну основу внутрішньої управлінської звітності, такі як: науковість, системність, кількісна оцінка, облік вартості грошей в часі, перевірка якості;
- принципи для визначення складу і структури внутрішньої управлінської звітності це корисність, достатність, завершеність, суттєвість, стислість, раціональність, наочність, індивідуальність, зрозумілість, аналітичність, гнучкість;
- принципи, якими визначають порядок складання внутрішньої управлінської звітності є принципи послідовності, достовірності, оперативності, незалежності та конфіденційності.

При розробленні внутрішньої управлінської звітності на логістичному підприємстві потрібно дотримуватися принципів, що наведені у табл. 1.

Таблиця 1 Принципи формування управлінської звітності на логістичному підприємстві

№ з/п	Принципи	Зміст принципів
1	Принцип адресності	Передбачає подання керівництву звітів, склад і структура яких прописана у регламентуючих документах, та відповідає їх статусу в ієрархії управління
2	Принцип достатності	Передбачає подання інформації достатньої для прийняття управлінських рішень на відповідному рівні управління
3	Принцип зрозумілості	Передбачає формування інформації відповідно до внутрішніх регламентних документів
4	Принцип достовірності	Передбачає правдиве відображення логістичних витрат при здійсненні господарських процесів за даними фінансового обліку
5	Принцип порівнюваності	Передбачає можливість звіряння даних фінансового й управлінського обліку, порівняння показників звітного періоду з показниками попередніх періодів

Джерело: сформовано авторами на основі опрацювання наукового джерела [1]

Отже, внутрішня управлінська звітність, відповідаючи зазначеним вище принципам, забезпечить надання оперативної та релевантної інформації керівникам структурних підрозділів, що задіяні у логістичних процесах, керівнику відділу логістики та вищому керівництву підприємства для прийняття оперативних рішень.

При розробленні системи внутрішньої управлінської звітності необхідно також визначити функції та завдання звітності.

Внутрішня управлінська звітність щодо логістичних витрат, виконує функції, описані в табл. 2.

Таблиця 2 Функції внутрішньої управлінської звітності

Тип функцій	Зміст
Інформаційна	Використовується для формування бази даних про фактичні витрати та відхилення від запланованих (бюджетних) показників.
Комунікативна	Використовується для встановлення взаємозв'язків між центрами відповідальності різних рівнів та керівництвом підприємства.
Контрольна	Використовується для оцінки діяльності центрів відповідальності різних рівнів.
Аналітична	Використовується для інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.
Стратегічна	Використовується для надання інформації щодо оцінки перспектив розвитку та формування стратегії підприємства щодо логістичних витрат.

Джерело: сформовано автором на основі опрацювання наукових джерел [2]

Для успішного створення ефективної системи внутрішньої управлінської звітності на підприємстві потрібно ретельно вивчити завдання, які вирішують менеджери на різних рівнях управління, та визначити їхні інформаційні потреби.

Вимоги до формування внутрішньої управлінської звітності щодо логістичних витрат на підприємстві повинні бути розроблені топ-менеджментом підприємства з урахуванням галузевих особливостей і відображені у відповідних регламентуючих документах.

Вимоги до формування звітності поділяються на загальні та індивідуальні. До загальних вимог відносять: достовірність, повноту, суттєвість, корисність, об'єктивність та адресність. До індивідуальних вимог можна віднести: актуальність, релевантність, цілеспрямованість, регулярність, оптимальна частота представлення, візуальність та гнучкість [2].

Головними вимогами до формату та змісту управлінської звітності є доступність для сприйняття, ступінь деталізації інформації, порядок оформлення

управлінських звітів та необхідність сприйняття інформації.

Послідовність дій щодо запровадження управлінської внутрішньої звітності, а саме:

- 1) визначення мети, принципів, функцій, вимог та завдань, які повинні забезпечити обліково-аналітична інформація управлінської внутрішньої звітності;
- 2) визначення джерел інформації (даних фінансового та управлінського обліку) та застосування довідників для формування на їх основі управлінської внутрішньої звітності;
- 3) визначення суб'єктів та об'єктів управлінської внутрішньої звітності;
- 4) розробка внутрішніх регламентуючих документів, наказів та посадових інструкцій;
- 5) розроблення форм та визначення змістового наповнення управлінської внутрішньої звітності;
- 6) встановлення термінів, періодичності, порядку подання та розроблення графіка документообігу управлінської внутрішньої звітності;
- 7) доведення регламентуючих документів, наказів та посадових інструкцій до учасників процесу формування управлінської внутрішньої звітності та внутрішнього контролю логістичних витрат;
- 8) забезпечення автоматизованого складання внутрішньої управлінської звітності [4].

Крім того, жоден з науковців у процесі дослідження методики управлінського обліку не приділяв уваги розробці методики визначення інформаційних потреб користувачів управлінської звітності, способів і строків її подання, адже ці методи надзвичайно важливі.

Тож, урахувавши вище зазначене, доцільно виділяти щодо управлінської звітності на логістичному підприємстві три групи методів, а саме:

- 1) методи накопичення інформації:
 - класифікація доходів та витрат;
 - планування витрат;
 - методи калькулювання собівартості;
 - план рахунків управлінського обліку.
- 2) методи обробки (підготовки) інформації:
 - методи визначення функції витрат;
 - CVP-аналіз;
 - бюджетування;
 - методи підготовки інформації для прийняття рішень щодо наданих логістичних послуг.
- 3) методи підготовки і подання управлінських звітів:
 - методи визначення інформаційних потреб користувачів управлінської звітності на логістичному підприємстві;
 - методи визначення форми, змісту і періодичності подання управлінської звітності на логістичному підприємстві [8].

Розроблена система класифікації методів надає можливість раціонально використовувати їх у практичній діяльності підприємства та розуміти роль і

потенціал кожного з них у процесі підготовки управлінської звітності.

Для ефективного виконання обов'язків підрозділу, що відповідає за підготовку управлінської звітності, необхідно впроваджувати сучасні автоматизовані системи обробки даних, оскільки процес формування управлінських звітів виявляється досить трудомістким.

Можливості автоматизації облікових процедур різноманітні і обираються в залежності від ряду факторів, таких як розмір підприємства, його структурна складність, галузева специфіка, наявність програмного забезпечення та фінансові можливості.

Враховуючи вимоги та завдання, які ставить перед собою система управлінської звітності, важливо відзначити, що необхідну початкову інформацію слід збирати та групувати з різним ступенем деталізації. Завдяки використанню автоматизованої системи можна генерувати різноманітні звіти, причому обов'язково слід забезпечити можливість оперативної передачі управлінських звітів користувачам.

Напрями автоматизації процесів підготовки та подання управлінської звітності на логістичному підприємстві:

- 1) Автоматизація бухгалтерського обліку;
- 2) Автоматизація документообігу;
- 3) Автоматизація формування звітних форм.

Відповідно до цілей, які визначає система управлінської звітності, з урахуванням унікальних аспектів функціонування підприємства, процес автоматизації може бути реалізований не лише за допомогою окремих програмних засобів, але й за допомогою комплексних корпоративних систем управлінської автоматизації [10].

Внутрішня управлінська звітність логістичних підприємств в авторизованих системах має відповідати наступним принципам:

- релевантність, кожна форма звітності має бути корисною для прийняття конкретних управлінських рішень;
- адресність, внутрішня звітність має бути доведена до відповідального користувача та інших зацікавлених осіб;
- достатність, інформація, показана у звітності повинна бути достатньою для прийняття необхідних управлінських рішень;

Висновки. У даній статті проведено теоретичне узагальнення та практичне вирішення наукового завдання, спрямованого на розробку підходів до організації та методики формування та представлення управлінської звітності з цільового напрямку. Аргументовано потребу застосування нових підходів до створення системи інформаційної підтримки управлінських рішень шляхом формування цілеорієнтованої управлінської звітності, сформованої з урахуванням впливу різноманітних факторів на її конструкцію. Водночас встановлено, що на сьогодні не існує жодної підсистеми, яка б повністю відповідала потребам сучасної системи управління логістичним

підприємством, що ставить завдання перед розробкою концептуально нової обліково-інформаційної системи, а саме - системи управлінської звітності. У цих процесах важливо урахувати технічні можливості сучасних програмних продуктів з урахуванням вимог до управлінської звітності. Це стосується автоматизації процесів представлення управлінської звітності, формування звітних форм й автоматизації документообігу.

Література:

1. Гладій І. О. Формування системи управлінської звітності в процесі реалізації стратегії підприємства: Науковий вісник. Херсон : Видавництво журналу, 2020. 141 с.
2. Шепель Т. П. Роль і місце управлінської звітності в підвищенні ефективності функціонування підприємств : науковий журнал. Миколаїв : ТОВ «ДКС-центр», 2018. 177 с.
3. Ачкасова Л. М. Місце і роль транспортної логістики в загальній логістичній системі : Збірник наукових праць. Харків : Видавництво журналу, 2017. 159 с. URL : <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/136706/133727>.
4. Гавриленко В. О. Управлінський облік в умовах кризових економічних явищ: Збірник наукових праць. Черкаси : Видавництво університету, 2017. 263 с.
5. Аулін В. В., Великодний Д. О., Дьяченко В. О. Теоретико-методологічні основи побудови транспортно-логістичних систем : монографія. Кропивницький : Лисенко В.Ф., 2021. 503с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/478b1735-24ea-4686-8967-2d4237059787/content>.
6. Задорожний З.-М. В., Омецінська І. Я. Внутрішньогосподарська звітність у системі управління підприємством : Науковий вісник. Тернопіль : Видавництво університету, 2020. 428 с.
7. Голов С. Управлінський облік: 3-тє видання. Київ : Лібра, 2006. 704 с.
8. Пилипенко А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства : наукове видання. Харків : ХНЕУ, 2007. 276 с.
9. Касич А. О., Харькова Ж. В. Управління конкурентними перевагами підприємства. Економічний аналіз: збірник наукових праць. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. С.98.
10. Мельник Н.Б. Класифікація облікової інформації в управлінні підприємством. Вісник Прикарпатського університету. Серія : Економіка. 2015. №11. С. 156.
11. Сіренко Н.М., Баришевська І.В., Щербина Ю.О. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 10 с.

References:

1. Gladii, I. O. (2020). *Formuvannia systemy upravlinskoii zvitnosti v protsesi realizatsii stratehii pidpriemstva*. Vydavnytstvo zhurnalu.
2. Shepel, T. P. (2018). *Rol i mistse upravlinskoii zvitnosti v pidvyshchenni efektyvnosti funktsionuvannia pidpriemstv*. TOV "DKS-tsentr".
3. Achkasova, L. M. (2017). *Mistse i rol transportnoi lohistyky v zahalnoi lohistychnii systemi*. Vydavnytstvo zhurnalu. <http://etk.khadi.kharkov.ua/article/view/136706/133727>.
4. Havrylenko, V. O. (2017). *Upravlinskyi oblik v umovakh kryzovykh ekonomichnykh yavlyshch*. Vydavnytstvo universytetu.
5. Aulin, V. V., Velykydnyi, D. O., & D'iachenko, V. O. (2021). *Teoretyko-metodolohichni osnovy pobudovy transportno-lohistrychnykh system*. Lysenko V.F. <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/478b1735-24ea-4686-8967-2d4237059787/content>
6. Zadorozhnyi, Z.-M. V., & Ometsinska, I. Ya. (2020). *Vnutrishnohospodarska zvitnist u systemi upravlinnia pidpriemstvom*. Vydavnytstvo universytetu.
7. Holov, S. (2006). *Upravlinskyi oblik (3rd ed.)*. Kyiv: Libra.
8. Pylypenko, A. (2007). *Orhanizatsiia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia stratehichnoho rozvytku pidpriemstva*. KhNEU.
9. Kasych, A. O., & Kharkova, Zh. V. (2016). *Upravlinnia konkurentnymy perevahamy pidpriemstva*. Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu "Ekonomichna dumka".
10. Melnyk, N. B. (2015). *Klasyfikatsiia oblikovoi informatsii v upravlinni pidpriemstvom*. Visnyk Prykarpatskoho universytetu.
11. Sirenko, N. M., Baryshevska, I. V., & Shcherbyna, Yu. O. (2016). *Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpriemstvom*. MNAU.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License